

Umhverfis- orku- og loftlagsráðuneyti,
Skuggasundi 1-3,
101 Reykjavík.

Reykjavík, 28. febrúar 2022

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um öryggi leikvallatækja og leiksvæða og eftirlit með þeim.

Þann 15. maí árið 2010 lést íslenskur drengur, þá tæplega fjögurra ára, í leiktæki á opnu leiksvæði við fjölbýlishús í Grafarvogi. Leiktækið samanstóð af tveimur samsettum einingum, annars vegar kastala og hins vegar rólueiningu. Kastalinn var úr timbri með plastrennibraut, klifurbraut og kaðlastiga. Við kastalann var áfest rólueining sem samanstóð af tveimur rólum. Rólurnar voru festar með köðlum og voru með plastsetum. Sambærileg leiktæki eru enn í notkun og til sölu víða á Íslandi í dag.

Slysið varð með þeim hætti að reipi annarrar rólunnar flæktist utan um háls drengsins, er hann dró róluna yfir í rennibraut tækisins, með þeim afleiðingum að hann lést sökum hængingar.

Undirrituð hefur aðstoðað aðstandendur drengsins við að gera allt sem í þeirra valdi stendur til að koma í veg fyrir að slys af sambærilegum meiði eigi sér stað að nýju. Neytendastofa hefur veitt liðsinni í þeim efnum, m.a. á hinum samevrópska vettvangi þar sem krafist var breytinga á evrópskum öryggisstöðlum einkum ÍST EN 71-8. Þá hefur Landlæknisembættið, Umboðsmaður barna og nokkur ráðuneyti komið að málinu og eftirfylgni þess, nú síðast atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið. Ferill málsins er langur og gefst ekki ráðrúm til að rekja hann allan hér.

Það sem sköpum skiptir, hvað drög um reglugerð um öryggi leikvallatækja og leiksvæða og eftirlit með þeim varðar, er að hvergi er í reglugerðinni skilgreint í hverju eftirlit og úttekt með leikvallatækjum og leiksvæðum er fólgið. Nauðsynlegt er að skilgreina og setja fram lágmarksöryggisatriði sem skulu yfirfarin og könnuð til hlítar við slíka úttekt. Nauðsyn er á samræmdum gátlistum í þeim efnum. Viðauki III við reglugerðina, er tekur til reglubundinnar yfirlitsskoðunar, rekstrarskoðunar og aðalskoðunar, er óljós og ómarkviss. Ljóst er að markmið reglugerðarinnar skv. 1. gr. þ.e. að „, stuðla að öryggi barna og annarra í leik og umgengni við þar til gerð leikvallatæki eða leiksvæði með því að tryggja að leikvallatæki og leiksvæði séu hönnuð, frágengin og þeim viðhaldið á öruggan og viðurkenndan hátt“ verður ekki náð ef ákvæði reglugerðarinnar ná fram að ganga óbreytt.

Til frekari rökstuðnings, um nauðsyn samræmds gátlista með helstu öryggisatriðum sem úttektaraðilum væri skylt að fara eftir, er vísað til skýrslunnar „Final Technical Report playgrounds“ sem gefin var út í ágúst 2018 og uppfærð í maí 2019. Skýrslan var unnin af hálfu Prosafe og var um samevrópskt samvinnuverkefni að ræða sem átta lönd tóku þátt í, þ.m.t Ísland, sbr. upphafsstef skýrslunnar: „This report arises from the Joint Market Surveillance Action on GPSD Products – JA2015, which received funding from the European Union in the framework of the ‘Programme of Community Action in the field of Consumer Policy (2014-2020)’.“ Í umfjöllun um Ísland er síðan sérstaklega tilgreint að „(b) The inspection reports: On reviewing the reports, it became clear that they only give an insight into deviations (non-conformities) found during inspections, but they do not contain the general checklist that they follow during their inspections. A clear overview of what was inspected is therefore not contained in the reports.“ Um nauðsyn á slíkum samþættum gátlista meðal úttektaraðila er vísað til skýrslunnar. Skýrsluna má sjá í heild sinni á vefslóðinni:

https://www.prosafe.org/images/Documents/JA2015/JA2015_D10.6%20Final_Report_Playground_20190519-lastv_PUBLIC.pdf

Loks er nauðsynlegt að tryggja aðgang almennings að skýrslum faggiltra úttektaraðila til að tryggja aðhald og eftirfylgni. Eins og staðan er í dag eru slíkar skýrslur ekki aðgengilegar almenningi nema rekstraraðilar geri þær opinberar. Lagt er til að sett verði inn ákvæði um ótvíræðan aðgang almennings að skýrslunum.

Áréttað er að hið voveiflega slys varð á opnu leiksvæði við fjöleignarhús þar sem engin úttekt hafði farið fram. Brýnt er að tryggja að eftirlits, rekstrar- og úttektaraðilum sé kunnugt um þær skyldur sem á þeim hvíla og því nauðsynlegt að ákvæði reglugerðarinnar taki af allan vafa um hlutverk hvers um sig. Nauðsynlegt er að samræmdur gátlisti sé tiltækur yfir helstu öryggisatriði sem þurfa að vera í lagi, ekki svo ólíkt því sem á við þegar um aðalskoðun bifreiða er að ræða. Til að tryggja samræmi, aðhald og eftirfylgni þá er jafnframt brýnt að skýrslur úttektar- og rekstraraðila séu aðgengilegar almenningi.

Virðingarfyllt,

Helga Björg Jónsdóttir, lögmaður